Uniek project

Drugsoverlast. Het is een probleem waarmee Rotterdam nog steeds te kampen heeft. Net als veel andere steden trouwens. Al is er in de loop der jaren veel verbeterd, het probleem is nog niet weg. Rotterdam doet er alles aan om de overlast te verminderen. Bijvoorbeeld met het project Drugs in kleur, dat in dit cahier beschreven wordt.

Begonnen als pilot in de wijk het Oude Westen, is het project uitgegroeid tot een succesproduct waarmee drugsoverlast daadwerkelijk kan worden aangepakt. Het project is zo geslaagd dat het nu als voorbeeldproject geldt.
Waardoor is het project zo'n succes geworden? Samenwerking is het sleutelwoord. Bewoners lopen samen met wijkagenten en vertegenwoordigers van de woningcorporatie en de deelgemeente schouwrondes door de wijk. Ze noteren wat ze zien op een kleurenkaart en geven hun bevindingen door. Degenen die er iets aan kunnen doen gaan er dan mee aan de slag. Net zolang tot de overlast verdwenen is.
Die samenwerking maakt het project bijzonder. Werken aan een veiliger wijk is namelijk niet alleen een zaak van gemeente, politie en professionals. Wat telt, is de samenwerking tussen bewoners en instanties.
Uniek? Ja zeker, in zoverre het hier gaat om een nog niet eerder vertoonde vorm van samenwerking. Succesvol? Nou en of. Lees er dit cahier maar op na. Drugs in kleur geeft de bewoners hun woonplezier weer terug en verbetert het gevoel van veiligheid. En dat is nou net waar onze aanpak op is gericht.

Tijs Nederveen
Stadsmarinier Oude Westen

Petra van den Berg
senior opbouwwerker

1 Naar veiliger wijken en een veilige stad

Het verbeteren van de veiligheid in de stad is en blijft een van de hoogste prioriteiten van de gemeente Rotterdam. In het actieprogramma voor de periode 2006-2010 (‘Samen werken aan veiligheid: voorkomen en handhaven’) staat voortzetting van de succesvolle veiligheidsaanpak centraal. Met als ambitie een beheersing van de veiligheidsproblematiek in de stad in 2010.

Op veiligheidsgebied is al veel bereikt in Rotterdam. Overlast en criminaliteit zijn terug-gedrongen en steeds minder mensen voelen zich onveilig. Dat blijkt uit de cijfers van de Veiligheidsindex, de thermometer van de veiligheid. Op een schaal van 1 tot 10 is Rotterdam gestegen van 5.6 in 2001 naar 7,2 in 2008. Daarnaast voelen Rotterdammers zich steeds minder vaak onveilig in hun eigen buurt. Goed nieuws dus. Maar voor het gemeentebestuur geen reden om tevreden achterover te leunen. Het werken aan een veiliger Rotterdam gaat gewoon door.

Combinatie

De Rotterdamse veiligheidsaanpak bestaat uit een combinatie van een gebiedsgerichte en een persoonsgerichte aanpak. De gebiedsgerichte aanpak richt zich op het verbeteren van de veiligheid in vooral de onveilige wijken. Dat gebeurt door toezicht, optreden (interventie) en handhaving, beheer en onderhoud en investeren in mensen en huizen. De persoonsgerichte aanpak is gericht op de belangrijkste dadergroepen: overlastgevende verslaafden, criminele en overlastgevende jongeren, geweldplegers en criminele illegalen.

Alle deelgemeenten werken - op basis van afspraken uit veiligheidsactieprogramma ’s - aan verbetering van de veiligheid in de wijken. Dat gebeurt in intensieve samenwerking tussen gemeentelijke diensten, de politie, het openbaar ministerie, woningcorporaties, welzijnsorgani-saties, hulpverleningsinstellingen en ondernemers. In de veiligheidsactieprogramma’s staat concreet hoe de onveiligheid wordt aangepakt. Met strikte handhaving en toezicht, consequent onderhoud en beheer en uitdagende fysieke en sociale investeringen. Verbetering van leef-baarheid en veiligheid gaan daarmee hand in hand.

Onconventionele aanpak

In de veiligheidsaanpak staan wijken, buurten en straten centraal. Met bijzondere maatregelen en op onconventionele wijze worden de problemen aangepakt.
Een van de manieren waarop dat gebeurt, is het project Drugs in kleur. Een project om drugs-overlast te bestrijden door de overlast goed in kaart te brengen.

Dat gebeurt met een speciale methodiek, het schouwen. Bewoners lopen door de wijk en geven op een kaart in vijf verschillende kleuren de eventuele aanwezigheid of sporen van drugsgebruik aan. Zo komen alle overlastplekken van een wijk in beeld en kunnen afspraken over de aanpak worden gemaakt.

Begonnen als pilot in de wijk het Oude Westen, is het project uitgegroeid tot een succes-product waarmee drugsoverlast daadwerkelijk kan worden aangepakt. Samen met – dat is het bijzondere aan het project – de bewoners en de stadsmarinier.
Werken aan een veiligere wijk is namelijk niet alleen een zaak van gemeente, politie en professionals. Wat telt, is de samenwerking tussen bewoners en instanties. Betrokken bewoners zijn de ogen en oren van een wijk. Zij signaleren vaak als eersten wat er in een wijk gebeurt en waar hoognodig iets aan gedaan moet worden. Zeker als het om drugs-overlast gaat.

Leeswijzer

Dit cahier gaat nader in op de succesvolle methodiek Drugs in kleur. Deze methodiek is in 2004 in het Oude Westen ontwikkeld maar wordt intussen op een groot aantal plaatsen in Rotterdam toegepast.

Hoofdstuk 1 is de inleiding.

Hoofdstuk 2 beschrijft hoe Drugs in kleur in 2004 in het Oude Westen is ontstaan.

Hoofdstuk 3 gaat in op de ontwikkeling van de methodiek. In een aantal opzichten vertoont Drugs in kleur overeenkomsten met de productnormering voor Schoon en Heel, die al langer in Rotterdam gebruikt wordt. Nieuw is het gebruik van kleuren.

Hoofdstuk 4 zet stapsgewijs uiteen wat er moet gebeuren als een wijk ervoor kiest om met de methodiek Drugs in kleur te gaan werken. Het stappenplan omvat 6 stappen: van voorbereiding tot nazorg.

Hoofdstuk 5 geeft een aantal belangrijke aandachtspunten.

Hoofdstuk 6 is praktisch gericht en gaat vooral in op de indicatoren voor drugsoverlast. Dat kunnen personen en ‘stille getuigen’ zijn.

Buurtagent Wim Rietveldt:

“Situatie in Oude Westen duidelijk verbeterd”

Toen Wim Rietveldt op 1 januari 2008 aantrad als buurtagent voor de Gouvernebuurt in het Oude Westen had hij eerlijk gezegd nog nooit over het project Drugs in kleur gehoord. Niet zo verwonderlijk, want in Rotterdam-Oost, waar hij tot dan in verschillende andere politiefuncties gewerkt had, is de drugsproblematiek veel minder voelbaar dan in het Oude Westen.

Zo’n anderhalf jaar werkt Wim (47) nu in zijn nieuwe buurt en hij voelt er zich prima thuis. Voor een politieman is er in het Oude Westen altijd werk. Vooral de multiculturele samenstelling van de bevolking roept bij hem positieve gevoelens op. Al maakt hij er geen geheim van dat er ook een andere kant aan de medaille zit.
En dan hebben we het natuurlijk over de drugsproblematiek.

Toch vindt Wim niet dat het in het Oude Westen de spuigaten uitloopt. Integendeel. De situatie is volgens hem duidelijk verbeterd, vergeleken met pakweg een jaar geleden toen hij als buurtagent begon. “Een wereld van verschil”, zegt hij. Wim begrijpt er dan ook niets van dat de wijk nog steeds als een probleemwijk scoort in de laatste Veiligheidsindex. Dat ervaart hij anders. Neem de overlast in de 1e Middellandstraat en omgeving, die is duidelijk afgenomen. En het algemene straatbeeld is ook fors verbeterd.

Maar misschien heeft de slechte score wel te maken met het feit dat er altijd zoveel politie en toezichthouders in de wijk aanwezig zijn, denkt hij. Als er altijd zoveel politie rondloopt, gaan mensen denken dat er wat aan de hand is. Want waarom zou er anders zoveel politie zijn? Mogelijk zou dat een verklaring voor de slechte score kunnen zijn, is zijn idee.

> “Op alle mogelijke manieren wordt geprobeerd een eind aan de drugsoverlast te maken.”

Positief

Hoe dan ook, op alle mogelijke manieren wordt geprobeerd een eind aan de drugsoverlast te maken. Dat doen niet alleen politie en toezichthouders maar ook woningcorporaties die bijvoorbeeld portieken afsluiten. En dan is er natuurlijk Drugs in kleur. Wim is daar erg positief over. Niet alleen omdat het project de overlastgevende locaties goed in beeld brengt, maar ook omdat het bijdraagt aan een betere verstandhouding tussen de bewoners en alle instanties die zich met de drugsproblematiek bezighouden. Iedereen werkt immers samen aan hetzelfde doel: verkleinen van de overlast. Een keer in de twee maanden worden de resultaten van de wekelijkse schouwen gepresenteerd op een bijeenkomst voor alle deelnemers in het politiebureau Eendrachtsplein. Op die manier wordt snel duidelijk hoe de vlag ervoor staat. En of het erger of beter is geworden vergeleken met voorgaande periodes.

Tip
Wim heeft ten slotte nog een tip: Laat de deelnemers bij het schouwen zelf een vuilniszak meenemen, om de gevonden spullen op te ruimen. Het is een kleine moeite. De kans is namelijk groot dat bij een volgende schouw – immers twee keer in de week – niet opgeruimde, maar wel getelde, ‘stille getuigen’ nog een keer worden meegeteld.

2 Het eerste begin

Het Oude Westen is een historische wijk, gelegen in het centrum van Rotterdam. Een gezellige wijk, dichtbij de binnenstad en het Centraal Station, met veel bijzondere winkels en horeca. Een kleurrijke wijk ook, en een goede afspiegeling van het veelkleurige Rotterdam met zijn 170 nationaliteiten. Maar ook een wijk met problemen. Vooral op het gebied van drugs. Jarenlang gold het Oude Westen als de onveiligste wijk van Rotterdam. Maar dankzij de inzet van de stadsmarinier, cameratoezicht, extra politietoezicht en niet in de laatste plaats de bewoners zelf gaat het er steeds beter. Het Oude Westen is bezig uit het dal te klimmen. Al blijft veiligheid voortdurend en permanent de aandacht houden.

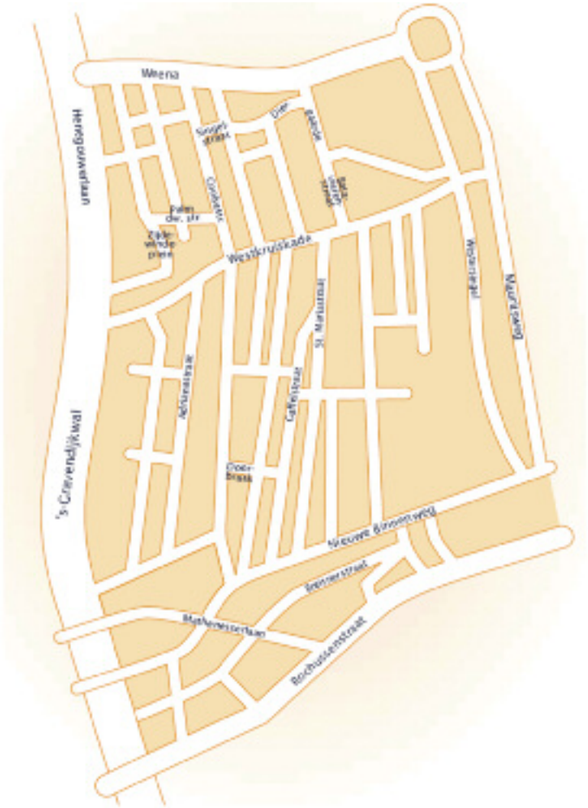

Grip krijgen op drugsoverlast

De vraag waarmee het Oude Westen in de jaren 2003 en 2004 worstelde, was hoe grip te krijgen op de zich steeds meer manifesterende drugsoverlast. Toenmalig stadsmarinier Oude Westen, Jan de Kloet: “Er was duidelijk sprake van overlast, maar niemand had er echt goed zicht op waar die overlast dan precies zat en hoe groot die was. Een normeringsysteem zou inzichtelijk maken en objectiveren waar we het precies over hadden. Het systeem zou een beeld moeten geven van de veiligheid of onveiligheid in een bepaald gebied en de door bewoners ervaren overlast. En het zou de verschillende opvattingen op elkaar af moeten stemmen. Dat was niet alleen handig voor het bestuur maar ook voor diensten en instellingen op het gebied van toezicht en handhaving en drugshulpverlening. Kortom, iedereen zou over hetzelfde moeten praten zodat we op basis daarvan gerichte maatregelen konden nemen”. Bewoners, politie en corporatie waren al enige tijd in gesprek, maar hadden problemen met de praktische invoering. De Kloet en de door de stadsmarinier aangestelde projectleidster legden de vraag voor aan twee ambtenaren die nauw betrokken waren bij de productnormering voor Schoon en Heel: Wim Littel en André Kegge. Met de kennis en ervaring die zij met de productnormering hadden opgedaan, speelden zij een belangrijke rol bij het omzetten van het normeringssysteem in een methodiek om drugsoverlast in kaart te brengen.

Eind op weg

Terugkijkend zegt André Kegge dat het Oude Westen zelf al een heel end op weg was. “Ze hadden de indicatoren om de overlast te meten in concept al klaar. Ook waren ze zelf op het idee gekomen om met kleuren te gaan werken, om de mate van overlast aan te geven. Het viel ons op dat er verassend veel overeenkomsten waren tussen Drugs in kleur en Schoon en Heel. Het was toen zaak om de teksten nauwkeurig te formuleren en de beschrijvingen goed te testen in de praktijk. Dat is ook gebeurd.”

Wim Littel voegt eraan toe dat het probleem was, dat de bewoners van het Oude Westen en de politie een verschillende taal spraken. Vonden de bewoners de overlast in de wijk verschrikkelijk, dan vond de politie dat de problemen nogal werden opgeblazen. “Ze konden niet op één lijn komen. Daarom was een instrument nodig om subjectieve zaken objectief te kunnen beschrijven. Iedereen moest van elkaar weten waar ze het over hadden”.

Drugs in kleur

Dat instrument is Drugs in kleur geworden. De kracht ervan is dat bewoners en instanties het over hetzelfde hebben als het over drugsoverlast gaat. André: “Al streven politie en bewoners allebei naar een veiligere buurt, toch hebben ze verschillende prioriteiten. De politie vindt het bijvoorbeeld erg belangrijk om te letten op samenscholende groepen. Bewoners hebben juist veel last van de sporen die zij achterlaten, de ‘stille getuigen’. Door het project is een betere samenwerking ontstaan tussen bewoners, politie en gemeentelijke diensten. De overlast wordt met objectieve criteria in kaart gebracht. Iedereen zit op één lijn en de bewoners voelen zich serieus genomen. Dat is belangrijk“.

Coördinator schouwgroep Rinus Nijhuis:

“Overlast is stukken minder geworden”

Geboren en getogen in het Oude Westen. Dat mag je wel zeggen van Rinus Nijhuis. Eén keer in z’n leven is hij verhuisd, en wel binnen de wijk. Al vele jaren woont hij nu aan het Josephplein, de buurt kent hij als zijn broekzak. Omdat hij een bekend gezicht was in het Oude Westen en ook actief in de buurtgroep Josephplein, werd hij in 2004 gevraagd om mee te doen aan Drugs in kleur. Nu is hij coördinator van een schouwgroep.

Meedoen zag hij meteen zitten. Hij legt uit: “Belangrijk vond ik dat iedereen eraan meedeed. Vroeger was het zo dat, als je de politie belde met klachten over drugsoverlast, de reactie vaak was: ‘Kom, kom, zo erg is het niet, het valt allemaal wel mee’. Daar schoot je dus niks mee op. Maar nu bleek ook de politie zelf mee te lopen bij het schouwen. En dat vond ik wel een groot verschil maken”.

Effect

Heeft Drugs in kleur effect gehad? “Ja zeker”, zegt Rinus, “de overlast is stukken minder geworden. Bepaalde pleinen, zoals het Josephplein waar ik woon, werden vroeger drukbezocht door dealers en junkies. Nu zie je er geen één meer”. Een van de redenen daarvoor is volgens hem het afsluiten van open portieken, die als een magneet werken op gebruikers. “Nu zijn ze bezig op de 1e Middellandstraat de portieken dicht te maken. Dat werkt”.

Nog iets waaraan hij het succes van Drugs in kleur afmeet is naalden op straat. “Die komen we de laatste tijd helemaal niet meer tegen. Toevallig heb ik er maandagavond bij het schouwen nog eentje gevonden, op de Mathenesserlaan. Maar dat is echt bijzonder”.

Nooit bang

Rinus kent veel dealers en gebruikers van gezicht. Misschien is dat de reden dat hij zich nooit bang heeft gevoeld in het Oude Westen. Hij is ook nooit lastig gevallen. Al geeft hij toe dat hij de plekken waar dat zou kunnen gebeuren mijdt. “Maar als ik ’s avonds sigaretten zou willen gaan halen op de Kruiskade, kan ik dat zonder problemen doen. Al is de drugsoverlast volgens Rinus stukken minder geworden in het Oude Westen, weg is ie niet. “Dat zal ook wel nooit gebeuren, drugs zullen er altijd blijven”.

> "Naalden op straat komen we de laatste tijd helemaal niet meer tegen".

Zowel Wim als André vonden de inzet van de bewoners in het Oude Westen ‘uniek’. André: “Het Oude Westen is een bijzondere wijk. Er wonen studenten, allochtonen, yuppen, havenwerkers en ga zo maar door. Deze mix van mensen maakte dit project mogelijk”. Wim: “Geen enkele bewoner is afgevallen. Iedereen was enthousiast om samen met de instanties aan de slag te gaan en de drugsoverlast in kaart te brengen”.

Succesfactoren

Wat zijn de succesfactoren van Drugs in kleur? Volgens Wim en André zijn dat de goede begeleiding en het betrekken van de juiste mensen bij het project. “Niet alleen de wijkagent maar ook de korpschef, zodat er iets gebeurt met de input van de bewoners. Verder is belangrijk dat iedere schouwgroep zijn eigen luchtje hangt aan de methodiek. Iedere buurt is immers weer anders. En ten slotte: het ontwikkelen van de methodiek is een proces dat je samen moet doorlopen. Hierdoor blijven de bewoners ook gemotiveerd. Zij werken immers met een systeem dat ze zelf bedacht hebben”.

Op deze manier is Drugs in kleur in het Oude Westen ontstaan. In 2004, als een samenwerkingsverband tussen een woningbouwcorporatie (de Nieuwe Unie), de politie, het opbouwwerk (SONOR), de gemeente (Centrumraad) en een groep bewoners. De methodiek is even simpel als doeltreffend: bewoners lopen – samen met de buurtagent en vaak ook met iemand van de Centrumraad, Woonstad of opbouwwerk – op verschillende tijdstippen door de wijk (schouwen) en noteren op een kaart in kleur of ze duidelijke aanwezigheid of sporen van drugsgebruik zien. Waarbij groen staat voor goed, geel voor beperkte overlast, oranje voor duidelijke aanwezige overlast, rood voor ernstige overlast en paars voor excessieve overlast. Op die manier verschijnen alle overlastplekken van een wijk in beeld. Je weet dan waar de overlast zit en er kunnen afspraken worden gemaakt over hoe die overlast aan te pakken. En waar dat het eerste gebeuren moet.

> “Het Oude Westen is een bijzondere wijk. Er wonen studenten, allochtonen, yuppen, havenwerkers en ga zo maar door. Deze mix van mensen maakte dit project mogelijk”.

3 De methodiek

De opzet van Drugs in kleur komt op veel punten overeen met het systeem dat in Rotterdam al langer gebruikt worden om in de buitenruimte schoon en heel te meten: de productnormering. Bij de productnormering wordt in cijfers van 1 tot en met 5 aangegeven hoe goed of slecht het met de buitenruimte is gesteld. Dat gebeurt elk kwartaal op ruim 2400 meetpunten. Gekeken wordt naar zwerfvuil, papierkorven, graffiti, vandalisme, onkruid en hondenpoep. En naar de staat van het straatmeubilair en de bestrating.

Aanpassingen

Al bleek dit systeem in grote lijnen bruikbaar, toch waren er aanpassingen nodig om de productnormering geschikt te maken voor het normeren van drugsoverlast. Een groot verschil is dat Drugs in kleur gebruik maakt van kleuren. Groen is vergelijkbaar met de 5 van productnormering, scoort dus goed. Met geel, oranje, rood en paars worden steeds slechtere situaties in beeld gebracht. Niet op één moment maar meerdere malen per maand en op drie verschillende momenten van de dag: ‘s morgens, ’s middags en ’s avonds. Op die manier ontstaat een goed overzicht van de drugsoverlast in straten en buurten en de overlast veroorzaakt door bedelaars en zwervers.

Belangrijk

Of het nu gaat om schoon en heel of om het meten van drugsproblematiek, het meetinstrument dat voor deze projecten is ontwikkeld is ook bruikbaar in andere gebieden en voor andere vormen van overlast. De methodiek kan toegespitst worden op elke specifieke situatie. Belangrijk is wel om het systeem niet klakkeloos te kopiëren maar om het met alle betrokkenen samen te ontwikkelen. Dit proces van ontwikkelen is zeker zo belangrijk als het eigenlijke gebruik van het instrument. Het leidt namelijk tot een betere samenwerking tussen de deelnemende partijen en meer begrip voor elkaars opvattingen en standpunten. Bewoners merken dat zij direct invloed hebben op wat er in hun wijk gebeurt door de maatregelen die volgen op hun inspectierondes.

Projectleider Petra van den Berg:

‘Drugs in kleur prima meetinstrument’

Petra van den Berg is sinds 1986 werkzaam als senior opbouwwerker in het Oude Westen. Petra is niet alleen iemand die het Oude Westen van haver tot gort kent, ze is ook al sinds het begin - nu zo’n vijf jaar geleden - de projectleider van Drugs in kleur. Als projectleider coördineert Petra alle afspraken en overleggen die met het project te maken hebben. Zonodig neemt ze zelf initiatieven om mensen gemotiveerd te houden mee te werken. Petra weet dus als geen ander waar ze het over heeft als het over Drugs in kleur gaat.

Volgens Petra loopt het project goed in het Oude Westen. Momenteel doen er 26 vrijwilligers actief mee. Allemaal bewoners. En niet alleen autochtone Nederlanders. Ook mensen van Turkse, Marokkaanse en Surinaamse afkomst.

Alle deelnemers zijn bewoners van het Oude Westen, sommigen hebben een bedrijf in de wijk gevestigd. De meeste deelnemers zijn boven de 45, de jongste is een vrouw van 24.

In totaal zijn er 6 schouwgroepen actief. Ze lopen ’s morgens, ‘s middags en ’s avonds hun rondje. Elke schouwgroep schouwt 1 a 2 keer in de maand. En mocht het nodig zijn, dan wordt er ook wel eens ‘s nachts geschouwd.

Bijzonder is dat de meeste deelnemers die bij de start waren betrokken nog steeds actief zijn in het project. “Soms gaat er iemand weg”, vertelt Petra, “maar dan wordt zijn of haar plek meteen opgevuld door iemand die enthousiast is geworden door de verhalen van de mensen die aan het project meedoen”.

> “Momenteel doen er 26 vrijwilligers actief mee. Allemaal bewoners. En niet alleen autochtone Nederlanders. Ook mensen van Turkse, Marokkaanse en Surinaamse afkomst.”

Kortom, Drugs in kleur is niet meer weg te denken in het Oude Westen. Petra zegt dat duidelijk is gebleken dat bewoners door het project goed in staat zijn om drugsoverlast in hun wijk meetbaar te maken.
Dus het project blijft voorlopig in dezelfde vorm bestaan? “Ja”, zegt Petra, “want dat blijkt te werken, al zijn er misschien wel een paar verbeterpuntjes”. Zo zouden volgens haar de mensen die de schouwgroepen coördineren wat vaker kunnen overleggen om afspraken te maken hoe de deelnemers scherp te houden, opvallende zaken te bespreken en mensen uit de verschillende schouwgroepen uit te wisselen.

Maar dat laat onverlet dat Drugs in kleur een prima meetinstrument is en blijft. “En zolang de houdbaarheidsdatum nog niet is verstreken en de partijen enthousiast blijven, wil ik dit project graag blijven ondersteunen”, aldus projectleider Petra. Al hoopt ze natuurlijk dat de overlast zó afneemt dat doorgaan niet meer nodig is.

4 Stappenplan

Hieronder staat in 6 stappen beschreven wat er moet gebeuren als een wijk ervoor kiest om met de methodiek Drugs in kleur te gaan werken. Het stappenplan omvat 6 stappen: van voorbereiding tot nazorg.

Stap 1: Voorbereiding
Eerste stap is het bepalen van: waar hebben het over? Dat gebeurt in een voorbereidingsgroep waarin zitting hebben: de Centrumraad (deelgemeente), wijkpolitie, Woonstad (woningbouw corporatie) en Sonor (opbouwwerk organisatie). In die groep komt aan de orde welke elementen meetellen voor de overlast, wat de indicatoren zijn en welke cijfers de gemeten overlast krijgt. Uit de ervaringen die zijn opgedaan met verschillende normeringsystemen blijkt dat een schaal van 1 – 5 het beste bruikbaar is. Bij ieder schaalelement moeten teksten komen om de verschillende niveaus van overlast (van 1 – 5) aan te geven.

Stap 2: Vaststellen van indicatoren en teksten
Een – representatieve – klankbordgroep, bestaande uit bewoners, de Centrumraad, wijkpolitie, Woonstad, Sonor en deskundigen op het gebied van meetinstrumenten bekijkt de door de voorbereidingsgroep vastgestelde indicatoren en de conceptteksten voor de verschillende overlastniveaus. Wanneer alle op- en aanmerkingen zijn verwerkt, wordt het geheel voor een laatste commentaar voorgelegd aan de mensen die er uiteindelijk mee gaan werken of die er mee te maken krijgen. Deze commentaarronde vergt enige tijd, de ervaring leert dat vaak een aantal bespreekrondes nodig is. Uiteindelijk stelt de groep mensen die met het project aan de slag gaat de lijst met indicatoren en de bijbehorende teksten voor het schouwformulier definitief vast.

Stap 3: Praktische zaken
Naast het vaststellen van de teksten moet ook een aantal praktische zaken worden geregeld. Hoeveel schouwpunten zijn er bijvoorbeeld en waar? Hoe vaak wordt geschouwd? En uit hoeveel mensen en welke mensen bestaat de schouwgroep? De groep die gaat schouwen zet alle schouwpunten op een rij en maakt afspraken over het schouwen: hoe vaak en wanneer. Ook maakt ze afspraken over de manier van schouwen, de manier van rapporteren en het opslaan van de gegevens.

Stap 4: Testfase
Voordat het project officieel van start gaat, is het goed een soort generale repetitie te houden. Klopt het allemaal en is het schouwformulier werkbaar en bruikbaar? Het beste is eerst ‘droog’ te oefenen aan de hand van bijvoorbeeld fotomateriaal. Vervolgens kunnen de deelnemers een aantal proefschouwen lopen en kijken of het in de praktijk naar behoren werkt. Zo niet, dan moet worden bijgesteld. Dat kan trouwens ook als eenmaal de ‘echte ‘schouwen worden gelopen. Evalueren en aan de hand daarvan indicatoren, teksten en het schouwformulier eventueel aanpassen is in de eerste fase een vast onderdeel van het project. Pas aan het einde van de ontwikkelfase wordt de methodiek definitief vastgesteld.

Stap 5: Aan de slag
Na definitieve vaststelling van de methodiek, gaat het echte schouwen beginnen. De vaste schouwgroepen beginnen met op de vastgestelde tijden te schouwen. En nemen de verkregen gegevens op in een bestand. Periodiek (1x per week of 1x per maand, naar behoefte) wordt bekeken welke conclusies de schouwen opleveren en tot welke maatregelen dit aanleiding geeft. Dat komt in een actieplan. Een actieplan is ook handig om te kunnen nagaan of er sprake is van blijvende resultaten of terugval.

Wat ook aan te bevelen is, is het vaststellen van een tijdpad dat nauwkeurig aangeeft wie wat gaat doen en wanneer. Dat voorkomt dat mensen op elkaar wachten. Of dat men tegelijk aan hetzelfde werkt terwijl andere acties blijven liggen. Verder moeten er evaluatiemomenten komen, bijvoorbeeld na twee of drie maanden en na een half jaar. Op basis van de evaluatie kan de methodiek dan eventueel nog worden bijgesteld. Dat betekent toevoegen of afvoeren van indicatoren en schouwpunten, aanpassing van teksten of bijstelling van het schouwformulier.

Stap 6: Nazorg
Na een periode van een jaar is het goed om de hele methodiek nog eens onder de loep te nemen. Er kunnen namelijk bij het schouwen foutjes insluipen of zaken kunnen anders worden geïnterpreteerd. Daarom is het goed om ieder jaar een “opfriscursus” te houden. Dat kan door met de deelnemers een aantal proefschouwen te lopen en de resultaten uitvoerig te bespreken. Eventueel ingeslopen foutjes kunnen dan worden gecorrigeerd. Tegelijkertijd is het een goed moment om - zonodig - aanpassingen en verbeteringen in de methodiek aan te brengen.

Overigens is en blijft een schouw een momentopname. Drugsoverlast kan vluchtig zijn. Daarom is afgesproken dat bij twijfel over de kleur van locaties extra schouwmomenten plaatsvinden. De locatie wordt dan geadopteerd door een bewoner of ondernemer die regelmatig meet of er overlast is. Op die manier kan een nauwkeuriger beeld van de overlast worden verkregen.

Jonge moeder Janne Aris:

‘Eerste keer schouwen was vrij schokkend’

“Toen ik voor de eerste keer mee ging schouwen, vond ik het eerlijk gezegd vrij schokkend wat ik zag. Normaal gesproken heb je niets in de gaten als je zo over straat loopt. Maar nu werd ik met de neus op de feiten gedrukt”.

Aan het woord is Janne Aris, een jonge vrouw (34) en moeder van twee kinderen, die nu een paar jaar in het Oude Westen woont. Niet geboren in Rotterdam, wel hier al tien jaar woonachtig. Hoe ze het vindt in de buurt waar ze woont? “Geweldig, ik heb een mooi huis met een tuin en het bevalt me hier prima”.

Niet zoveel last

We vragen Janne of ze dan niet te maken heeft met de drugsoverlast die het Oude Westen nog steeds teistert. “Dat valt wel mee”, zegt Janne. “Ik zie wel eens een gebruiker en op de Kruiskade heb je natuurlijk junks en dealers, maar overdag gaat het wel. ’s Avonds, als ik wel eens naar een vriendin ga via de Kruiskade, vind ik de sfeer grimmiger. Maar voor de rest heb ik er zelf niet zoveel last van”.

Hoe is Janne bij Drugs in kleur terecht gekomen? Ze vertelt dat ze als jonge moeder betrokken is bij de speeltuin in de buurt en dat ze mede daardoor ook bij de Actiegroep Oude Westen kwam. Daar trof ze mensen van het project en met name opbouwwerker Petra van den Berg, de projectleidster van Drugs in kleur. Van het een kwam het ander en Janne besloot zich aan te melden.

Dat was in oktober 2008. Nu loopt Janne elke keer mee met de schouw, een of twee keer in de maand. Met een vaste groep buurtbewoners, onder leiding van Rinus Nijhuis. “Het gaat er heel serieus aan toe”, zegt ze. “We speuren de omgeving af en noteren alles wat we zien”.

Geschrokken

Hoe bevalt het? “Prima,” zegt Janne, “al moet ik toegeven dat ik in het begin wel ben geschrokken. Ik wist niet dat er hier zoveel drugs werd gebruikt. Maar nu ga je erop letten en dan zie je het. Door Drugs in kleur krijg je een goed beeld van wat er werkelijk aan de hand is”.

Janne beseft dat Drugs in kleur het probleem van de drugsoverlast niet kan oplossen. Al is de overlast volgens haar zeker minder geworden. Maar veel speelt zich nu binnenskamers af. “En daar kunnen we niet schouwen”. De dealers zijn ook slimmer geworden, zegt ze, moeilijker te pakken. En dat vindt ze zeker voor de politie wel eens frustrerend. Daarnaast vraagt ze zich af

of Justitie ook niet strenger zou moeten straffen. “Misschien zou dat ook helpen, ik weet het niet”.

Janne is ervan overtuigd dat doorgaan met Drugs in kleur de goede weg is. “Het heeft zin”, zegt ze. “Hoe zou je de overlast anders kunnen terugdringen? Je kunt het ook positief bekijken: Als je niets doet, loopt het de spuigaten uit. En alle beetjes helpen”.

> “Ik wist niet dat er hier zoveel drugs werd gebruikt. Maar nu ga je erop letten en dan zie je het.”

5 Aandachtspunten

Een aantal onderdelen van Drugs in kleur verdient bijzondere aandacht. Hieronder de belangrijkste op een rijtje.

Grootte schouwgroep
Een schouwgroep moet niet te groot zijn. De ideale groep bestaat uit twee bewoners, aangevuld met een buurtagent, een medewerker van de woningcorporatie en een medewerker van de deelgemeente of het opbouwwerk. Eventueel kunnen meer bewoners meedoen, vaak is wel iemand verhinderd. Maar een grote groep kan mogelijk provocerend werken. Daarom is het in dat geval handig om niet met de hele groep maar in twee- of drietallen te lopen en het formulier op een strategische plek gezamenlijk in te vullen.

Aantal schouwlocaties
Het is verstandig om in het begin niet een hele wijk te schouwen. Beperk het schouwgebied tot een niet te groot aantal - vooraf vast te stellen - locaties, bijvoorbeeld twee of drie buurten.

Schouwtijden
Iedere groep schouwt om de week afwisselend 's ochtends, 's middags en 's avonds.
Het gaat hierbij om de volgende tijdstippen:
Ochtend (o): van 06.00 tot 12.00 uur;
Middag (m): van 12.00 tot 18.00 uur;
Avond (a): van 18.00 tot 24.00 uur.

> "Een schouwgroep moet niet te groot zijn".

Succesfactor Drugs in kleur:

Bewoners nemen hun verantwoordelijkheid

Ellen Perik is, als gebiedsmanager Oude Westen, belast met het uitvoeringsprogramma van het Oude Westen. Dat betekent dat zij verantwoordelijk is voor de aansturing van projecten op het gebied van schoon, heel en veilig, naast economie en sociaal. Onder die projecten valt ook Drugs in kleur, omdat dat ingezet wordt voor het signaleren van drugsoverlast.

Ellen is zeer te spreken over het project. "Het werkt", zegt ze. "Je ziet dat Drugs in kleur goed is om de verstandhouding tussen bewoners, politie en gemeente te verbeteren. Dat is belangrijk. En verder is de schouwmethodiek een prima manier om de overlast te meten. En er iets aan te doen, natuurlijk."

Vorig jaar oktober, vertelt Ellen, is er een extra schouw geweest waarbij de organisaties (politie, Roteb, Stadstoezicht, Centrumraad) langs de ergste plekken van overlast (paars in het kleurenschema) zijn gelopen. Voor elke plek zijn afspraken gemaakt. En daar is toen binnen een maand iets aan gedaan. Met extra verlichting, spiegels en extra surveillance. Op die manier wordt er gewerkt aan het terugdringen van de overlast .

Wat Ellen vooral aanspreekt in het project is dat bewoners hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Niet alleen klagen, maar doen. "Samen neem je verantwoordelijkheid voor de situatie in je wijk", zegt Ellen. "Dat geldt voor de politie en de gemeente, maar ook voor de bewoners. Je doet het met elkaar. En als je verantwoordelijkheid neemt, ben je ook veel meer bij de zaak betrokken".

De kosten van het project vallen volgens Ellen erg mee. Die zitten voornamelijk in de inzet van de medewerkers die meelopen met het schouwen en het verwerken van de schouwgegevens.

Ellen Perik is dus erg positief over Drugs in kleur. Het schouwen is een goede methode om overlast te signaleren en er iets aan doen. Daar hoeft weinig aan te veranderen. Wel moet je volgens haar nadenken over hoe je de betrokkenheid van bewoners en partners voor het project kunt blijven vasthouden. Want dat gaat niet vanzelf.
Als bewoners of organisaties in andere wijken ook met Drugs in kleur aan de gang willen is het volgens haar wel noodzakelijk om fors te investeren in samenwerkingsrelaties en gedeelde verantwoordelijkheid. Daar krijg je op termijn dan wel veel voor terug.

6 De praktijk

De schouwgroep noteert de geconstateerde overlast bij het dichtstbijzijnde schouwpunt. Vervolgens vult de groep - op een strategische plek, dus niet in het zicht van dealers en verslaafden - de schouwlijst in door bij ieder onderdeel een kruisje te zetten.
In de lijst wordt onderscheid gemaakt tussen personen en 'stille getuigen'. Dat zijn de zogeheten indicatoren. Bij personen gaat het om de aanwezigheid van verslaafden (aantal en gedrag), dealers (aantal en gedrag) en bedelaars en daklozen (aantal en gedrag). Verder om wildplassen en openlijk overmatig alcoholgebruik.
Bij 'stille getuigen' van drugs – en andere overlast gaat het om spuiten, pillen, zakjes en zilverpapier, lege flesjes en blikjes op straat, kapotte vuilniszakken, glasresten op straat van autoruiten, sloten en resten van gestolen fietsen, uitwerpselen en urinevlekken.
In een nabespreking bespreekt de groep de resultaten van de schouw, zodat aan de schouwplek een kleur kan worden gegeven. Bij elke kleur gelden andere omstandigheden. Hieronder in schema de omstandigheden zoals die gelden bij geen overlast, lichte overlast, forse overlast en extreme overlast.

Personen	'Stille getuigen'	Totaal beeld
Rustig straatbeeld Er is geen enkele vorm van overlast zichtbaar.	Er zijn geen stille getuigen zichtbaar, zoals lege blikjes of flesjes, leeggehaalde vuilnisbakken of opengescheurde vuilniszakken.	De openbare ruimte wordt op een wenselijke manier gebruikt. Het publiek voelt zich prettig.
Rustig straatbeeld met incidentele verstoringen, lichte vorm van overlast zichtbaar.	Er zijn geen stille getuigen zichtbaar	De openbare ruimte wordt nauwelijks door overlast beïnvloed. Het publiek voelt zich niet gehinderd.
Straatbeeld met regelmatige verstoringen, zoals: - rondhangen van meerdere verslaafden (het vermoeden bestaat dat ze zich met drugszaken bezighouden of stiekem gebruiken) - aanwezigheid van bedelaars die mensen aanspreken - verslaafden/daklozen overnachten in de buitenruimte - overmatig drankgebruik in het openbaar vervoer - confronterend gedrag door zwervers en verslaafden	Er zijn verschillende stille getuigen aanwezig, zoals: - glas van autoruiten, sloten en resten van gestolen fietsen - uitwerpselen en urineplekken in de buitenruimte - lege blikjes of flesjes - leeggehaalde vuilnisbak - opengescheurde vuilniszakken - matrassen, dekens en dozen.	Het straatbeeld wordt nog niet zichtbaar door overlast beïnvloed, maar is niet meer prettig in gebruik. Het publiek stoort zich aan de overlastgevers, maar begeeft zich nog wel normaal op straat.
Straatbeeld met forse verstoringen zoals: - openlijk gebruik van drugs - verslaafden die gillen en ruziemaken - overnachten van verslaafden/zwervers in portieken en gangen - agressieve benadering door bedelaars - aanwezigheid van dealers die niet al te openlijk handel drijven.	Er zijn duidelijk stille getuigen aanwezig zoals: - gebruikersartikelen (spuiten en zilverpapier) - glas van autoruiten, sloten en resten van gestolen fietsen - uitwerpselen en urineplekken in portieken - lege blikjes of flesjes - leeggehaalde vuilnisbak - opengescheurde vuilniszakken - matrassen, dekens en dozen.	Straatbeeld wordt ernstig beïnvloed door de overlast. Het publiek voelt zich gehinderd en onveilig door de overlast en begeeft zich minder gemakkelijk op straat. De plek wordt door kinderen en ouderen zoveel mogelijk gemeden.
Straatbeeld wordt volledig door overlast bepaald. Dat wil zeggen: - aanwezigheid van verslaafden die zich agressief gedragen en/ of zonder schroom openlijk gebruiken. - bedelaars die mensen uitschelden en vastpakken - dealers die openlijk handelen.	Er zijn duidelijk stille getuigen aanwezig zoals: - gebruikersartikelen (spuiten en zilverpapier) - glas van autoruiten, sloten en resten van gestolen fietsen - uitwerpselen en urineplekken in portieken - lege blikjes of flesjes - leeggehaalde vuilnisbak - opengescheurde vuilniszakken.	Het publiek mijdt deze plekken. Dealers en verslaafden komen in en uit woningen. Aanwezigheid van de politie heeft slechts tijdelijke invloed op het straatbeeld.

Toelichting

Groen. Een locatie kan alleen groen scoren, wanneer er geen enkele vorm van overlast zichtbaar is en er ook geen stille getuigen zijn. Op het schouwformulier wordt dan niets ingevuld of een nul (0).

Geel. Er is een enkele verslaafde aanwezig, die echter (nog) geen overlast veroorzaakt of er zijn enkele stille getuigen. Zoals lege flesjes en blikjes, opengescheurde vuilniszakken en leeg gehaalde vuilnisbakken. Dus geen autoglas, spuiten of andere gebruikersartikelen en geen matrassen, dekens en dozen. Let op: het moet wel afval zijn dat met verslaafden of zwervers

te maken heeft. Vuilniszakken die door meeuwen zijn opengescheurd vallen hier dus niet onder. Dat geldt ook voor blikjes en flesjes die kennelijk door kinderen zijn achtergelaten.

Oranje Er hangen verschillende verslaafden rond die zich vermoedelijk met drugs bezighouden, er zijn bedelaars die mensen aanspreken, er wordt geslapen in de buitenruimte, er is sprake van overmatig alcoholgebruik in het openbaar. Al deze situaties komen afzonderlijk in aanmerking voor de score oranje. Dat is ook het geval als er stille getuigen aanwezig zijn. Zoals glas van autoruiten, of uitwerpselen en urineplekken, of lege blikjes en flesjes, of opengescheurde vuilniszakken of matrassen. Bij meer stille getuigen tegelijk verandert de score van oranje in rood.

Rood. Bij de score rood gaat het om dezelfde onderwerpen als bij oranje. Alleen is er sprake van en/en in plaats van of/of. Dus meer verslaafden die ruziemaken en openlijk gebruiken, bedelaars die zich op een agressieve manier gedragen, dealers die onopvallend handel drijven. De score rood wordt ook gegeven wanneer de stille getuigen van oranje voorkomen in combinatie met gebruikersartikelen (spuiten, verpakkingen van pillen, zilverpapier, zakjes e.d.) Alleen het voorkomen van spuiten met een verpakking is ook goed voor de score rood, evenals uitwerpselen en urineplekken in portieken.

Paars. De score paars geldt wanneer sprake is van een combinatie van alle onderwerpen die bij rood en oranje worden genoemd. Dat geldt ook voor de aanwezigheid van verslaafden die zich confronterend (extreem agressief) gedragen en zonder schroom gebruiken. Of voor agressieve bedelaars die mensen uitschelden, vastpakken of hinderlijk met ze meelopen en voor dealers die provoceren.

Schoon
Schone straten zijn straten zonder zichtbare sporen van drugsgebruik. Er is dus een relatie tussen schoon en drugsoverlast. Daarom kan aan het schouwformulier ook een scorelijst worden toegevoegd met als enige onderwerp Schoon. Dat is dezelfde lijst die bij de productnormering gebruikt wordt. Invullen van deze lijst is niet noodzakelijk, maar geeft soms een duidelijker beeld van de situatie in een wijk. Met dit deel van de lijst kan ook de ROTEB worden aangestuurd om in actie te komen. De scorelijst Schoon kan de scorelijst van Drugs in kleur beïnvloeden en andersom. Zo kan bij Drugs in kleur een locatie niet groen scoren wanneer die locatie volgens de productnormering Schoon een 1 of 2 (paars of rood) scoort. In zo'n situatie moet de locatie bij Drugs in kleur tenminste geel scoren.

Alleen maar positief over Drugs in kleur

Tijs Nederveen, sinds 2008 stadsmarinier in het Oude Westen, hoeft niet lang na te denken over de vraag of hij Drugs in kleur een geslaagd project vindt. "Ik ben er alleen maar positief over, ik kan niet anders zeggen. Ook uit eigen ervaring weet ik dat het goed gaat. Nu moeten we dat succes zien vast te houden".

Tijs weet waarover hij praat als het om drugsoverlast gaat. Als projectleider bij de Directie Veiligheid was hij verantwoordelijk voor de ontmanteling van de Keileweg en – misschien nog belangrijker - de opvang van de daar werkzame prostituees. Ook was hij projectleider voor de overgang van de drugsverslaafden van de Pauluskerk naar het Couwenburg. Daarna heeft hij als stadsmarinier voor onder andere de Dordtselaan gewerkt. Kortom, drugsoverlast is voor hem een gebied zonder geheimen. Nu zit hij in het Oude Westen, een wijk die nog steeds door drugsoverlast wordt geplaagd. "Al is het wel stukken minder geworden", zegt Tijs.

Hoe het ervoor staat met de drugsoverlast wordt nog steeds door Drugs in kleur gemonitord. Zes groepen van bewoners, aangevuld met vertegenwoordigers van politie en de Centrumraad, lopen iedere week hun schouwrondjes. Nu al jarenlang. Onder de bewoners – van alle kleuren, typisch voor het Oude Westen - zijn er mensen van het eerste uur. Zij doen al sinds het begin van Drugs in kleur - nu zo'n vier jaar geleden - mee. In hun vrije tijd, 's avonds en in het weekend, in weer en wind. Dat zegt wel iets over hun houding en mentaliteit, vind Tijs. "Dit zijn mensen met hart voor de zaak. Ze zien dat er nog steeds drugsoverlast is, maar weten ook dat er iets aan te doen is. Want als het niet zou werken, zouden ze afhaken. Ze zien er dus de zin van in en daarom doen ze nog steeds mee."

Tijs geeft een voorbeeld, één uit vele, de locatie Bloemkwekerstraat. In die straat was al jarenlang sprake van drugsoverlast. Met name op twee hoeken. Dat was de bewoners een doorn in het oog, maar er werd niets aan gedaan. Totdat er op die hoeken hekken werden neergezet. Toen was de overlast meteen weg. Een even simpele als effectieve oplossing. Al heeft het een hele tijd geduurd voor het zover was en kwam er het nodige duw- en trekwerk van de stadsmarinier aan te pas om het voor elkaar te krijgen.

Al is de drugsoverlast in het Oude Westen dus niet voorbij, de situatie is wel heel anders dan enkele jaren geleden. "Kijk maar naar de paarse plekken op de schouwkaart", zegt Tijs, "die zijn er praktisch niet meer". Paars staat voor de hevigste overlast.

Dat is dus duidelijk een winstpunt. Daarom is Tijs er ook vast van overtuigd dat Drugs in kleur moet doorgaan. Op dezelfde manier, want dat werkt. Al mogen instanties wat hem betreft soms wel wat sneller op de signalen reageren. Dat is dan ook meteen een van zijn verbeterpunten.

Onderzoek toont aan:

Drugs in kleur effectief project

Is het project Drugs in kleur een succesvol project? Ja, blijkt uit een onderzoek van Christine Vermeerssen van de Erasmusuniversiteit. Zij wijdde een masterscriptie sociologie aan het onderwerp.

De onderzoekster komt tot de conclusie dat Drugs in kleur effectief is omdat in 2003 nog 56% van de bewoners in het Oude Westen een probleem met drugs hadden en in 2006 nog maar 28%. Ook de buurttevredenheid is in die jaren fors toegenomen. Verder heeft het project het probleem van de drugsoverlast objectief gemaakt.
Maar de onderzoekster ziet ook schaduwkanten. Zo is de drugsoverlast in het Oude Westen nog steeds niet onder controle. Daardoor bestaat het risico dat de partijen hun motivatie voor het project verliezen. Daarom moet er nog veel worden gedaan om de tevredenheid van de bewoners op een acceptabel peil te houden, stelt de onderzoekster. Geheel in de Rotterdamse traditie van ‘geen woorden maar daden’.

Dichter bij elkaar

Volgens Christine Vermeerssen, die voor haar studie sprak met alle bij Drugs in kleur betrokken partijen, is Drugs in kleur aan de ene kant een poging om kwetsbare plekken in de wijk gericht aan te pakken, zodat buurtbewoners minder overlast ondervinden en de buurt weer leefbaar wordt. Aan de andere kant - en misschien nog belangrijker - is het een poging om politie en de buurtbewoners dichter tot elkaar te brengen en de betrokkenheid van de bewoners te vergroten. In dit opzicht is Drugs in kleur een vorm van community crime prevention, het met elkaar (bewoners, politie, instanties) voorkomen van overlast in een buurt. Deze focus op partnerschap is tevens een nieuwe vorm van politiebeleid.

Politie

Vermeerssen evalueerde de eerste vier jaar van de uitvoering van Drugs in kleur (2003 - 2007). Zij concludeert dat de politie Rotterdam-Rijnmond een op de bewoners gerichte benadering van de drugsoverlast ondersteunt. Verder lijkt er sprake te zijn van een gelijkwaardige samenwerking tussen politie en bewoners, althans bij het definiëren en signaleren van de drugsoverlast. De uiteindelijke aanpak is door de politie zelf bepaald. Daarbij heeft zij er wel voor gezorgd de bewoners hierover te informeren, om draagvlak te krijgen.

Sociologiestudente Christine Vermeerssen van de Erasmus Universiteit overhandigt haar scriptie - een evaluatieonderzoek over het project Drugs in kleur - aan burgemeester Aboutaleb van Rotterdam. Christine's begeleider, prof. Sjaak Braster, vond het zeer eervol dat een van zijn studenten haar scriptie mocht overhandigen aan de nieuwe burgemeester van Rotterdam

Samenwerking

Het feit dat bij Drugs in kleur de initiatiefgroep zelf bewoners heeft voorgedragen voor deelname aan het project roept bij de onderzoekster wel vraagtekens op over de daadwerkelijke betrokkenheid van de hele buurt bij het project. Maar, stelt ze, dat lijkt bewust gedaan om een zo goed mogelijke samenwerking tussen de buurtbewoners en de betrokken organisaties te kunnen garanderen. De deelnemers aan het project zijn zowel autochtone als allochtone Rotterdammers, man en vrouw, werkend en niet-werkend en in leeftijd variërend. Belangrijkste is dat iedereen actief wil meewerken aan de oplossing van gezamenlijke problemen.

Drugs in kleur, registratieformulier Locaties:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Datum en tijd:																		
Ingevuld door: Eindoordeel over de kleur																		
Aanwezigheid van verslaafden																		
Aantal 1																		
2																		
groep<5																		
groep 5 of>																		
Gedrag onopvallend, op weg ergens naar toe																		
hangen rond																		
spreken voorbijgangers aan																		
gillen en maken ruzie																		
gedragen zich agressief naar voorbijgangers																		
gebruiken stiekum, niet openlijk																		
gebruiken openlijk, onbeschaamd																		
slapen in de buitenruimte																		
slapen in portieken en gangetjes																		
Aanwezigheid van bedelaars en daklozen																		
Gedrag houden hun hand op																		
spreken voorbijgangers aan																		
benaderen voorbijgangers op een agressieve manier																		
worden boos als ze geen geld krijgen																		
slapen in de buitenruimte																		
slapen in portieken en gangetjes																		
Aanwezigheid van dealers																		
Aantal 1																		
2																		
groep<5																		
groep 5 of>																		
Gedrag hangen rond																		
handelen onopvallend																		
vragen aandacht van voorbijgangers																		
provoceren (in de weg staan, nadrukkelijk aankijken)																		
openlijke handel																		
Openlijk alcohol gebruik																		
Urineren in het openbaar																		
poepen in het openbaar																		
"Stille getuigen" aanwezigheid van																		
lege flesjes en blikjes																		
vuilnisbak waar vuil uit is gehaald																		
kapot gescheurde vuilniszakken																		
glas van autoruiten																		
sloten en resten vanb gestolen fietsen																		
gebruikersartikelen zoals zakjes, verpakkingen e.d.																		
gebruikersartikelen zoals spuiten																		
menselijke uitwerpselen																		
Slaapartikelen zoals matrassen, dekens, dozen e.d.																		
Eindoordeel over de kleur t.a.v. stille getuigen																		
Eindoordeel over kleur totaal																		

Drugs in kleur, onderdeel schoon, keuze	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Zwerfafval																		
Op het eerste gezicht geen vuil, maar toch ligt er iets																		
Hier en daar kleiner zwerfafval																		
Over de hele lengte van de straat ligt troep, vnl middelgroot																		
Over de hele lengte van de straat ligt troep, alle maten																		
Papierkorven																		
Zit haast niets in, goed te gebruiken, redelijk netjes																		
Redelijk vol, kan nog iets bij, van buiten niet vies																		
Zijn goed vol, alleen met moeite kan er iets bij, zien er vies uit																		
Puilen uit, ligt vuil onder, stinken, te vies om aan te pakken																		
Onkruid																		
Onkruid net opgekomen, amper aanwezig																		
Hier en daar kort onkruid																		
Nogal wat onkruid in flinke plukken																		
Onkruid staat flink hoog, lang niets aan gedaan.																		
Plak- en kladvandalisme																		
Op het eerste gezicht geen kladvandalisme																		
Graffiti/stickers/affiches wel aanwezig, niet overheersend																		
Grote stukken muur beklad en beplakt, onrustig beeld																		
Muren gevels straatmeubilair zitten helemaal vol																		
Uitwerpselen																		
Op eerste gezicht geen uitwerpselen, alleen wanneer je goed kijkt																		
Hier en daar wat poep van dieren																		
Poep van dieren en/of mensen, maar niet overal																		
Overal ligt poep en/of braaksel (mensen en/of dieren)																		
Eindoordeel over de kleur																		

Opmerkingen:

Betreft Locatie